

Nr 276

Av herrar Ernulf och Richardson, *angående rättsundervisningen i grundskolan.*

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket skolstadgan bör skolan genom sin anda och miljö fostra eleverna till självförtroende och självständigt omdöme samt vänja dem till ärlighet, hänsyn, uppmärksamhet mot andra samt vårdat uppträdande.

Kungl. Maj:t har i cirkulär till skolmyndigheterna den 30 december 1959 (SFS nr 604) angående vissa åtgärder i brottsförebyggande syfte (anmärkt i skolöverstyrelsens författningsbok 1969/70 under skolstadgans 2 kap. 3 §) erinrat nämnda myndigheter om vissa möjligheter att göra en ökad insats för ungdomsfostran och i det brottsförebyggande arbetet. I cirkuläret sägs vidare bl. a. följande.

I skolans undervisning om samhället ingår enligt gällande studieplaner att bibringa eleverna insikter om lag och rätt samt ordningsmakt och rättsskipning. Av vikt är att undervisningen konkret belyser betydelsen av att lag efterlevs och ordning upprätthålles, så att eleverna får klart för sig vilka allvarliga störningar för samhällsgemenskapen som brottsligheten medför. Särskilt måste eftersträvas att hos eleverna väcka förståelse och respekt för de rättsvårdande organens uppgifter och arbete. Denna undervisning kan givas en ökad brottsförebyggande effekt, om eleverna får orientering rörande brott och brottspåföljder under medverkan av personal från domstolar, polis och socialvård. Det synes angeläget att möjligheterna till dylik samverkan tillvaratages i större utsträckning än hittills skett.

Undervisningen i grundskolan rörande de frågor som avses i cirkuläret lämnas i viss utsträckning i årskurserna 4 och 7 men främst i årskurs 9 i anslutning till undervisningsmomentet »rättsordning och rättsproblem» i samhällskunskapen. Den nyligen reviderade läroplanen för grundskolan, som träder i kraft från och med läsåret 1970/71, innehåller i skilda sammanhang anvisningar med anknytning till de nämnda frågorna. Anvisningarna är i dessa delar relativt summariska. I läroplanens supplement sägs dock under avsnittet »Orienteringsämnen — högstadiet, Samhällskunskap» bl. a. följande.

Det är naturligt att *rättsordning och rättsproblem* kommer upp till behandling inom flera olika arbetsområden. Eleverna bör komma till klarhet om att människor i varje gruppbildning, organisation och samhälle måste ställa upp gemensamma regler för att kunna fungera. I anslutning härtill bör kriminalitetens orsaker diskuteras. Undervisningen skall plane-

ras och genomföras i samarbete med den lokala polismyndigheten och om möjligt med företrädare för socialvården och kriminalvården.

Vidare har skolöverstyrelsen den 18 augusti 1965 utfärdat anvisningar för polisens medverkan vid rättsundervisningen (anvisningarna finns inlagda i skolöverstyrelsens ovannämnda författningsbok 1969/70 under skolstadgans 2 kap. 3 §). I anvisningarna sägs bl. a. att med hänsyn till kända data om åldersfördelningen bland lagbrytare särskilda insatser mot barn- och ungdomsbrottsligheten bör göras i åldersgrupperna 10—11 år och 13—14 år, d. v. s. i årskurserna 4 och 7. Då momentet »rättsordning och rättsproblem» som regel behandlas mera systematiskt i årskurs 9 är det, sägs det vidare i anvisningarna, av intresse att polisen medverkar i denna årskurs. Det tillägges, att rikspolisstyrelsen förklarar att polisen är beredd medverka i en undervisningstimme per klass i en av årskurserna på mellanstadiet, som regel årskurs 4, och två undervisningstimmar per klass i årskurs 7 samt efter framställning från vederbörande skola och i mån av tid i årskurs 9. Anvisningarna framhåller att polisens medverkan inte innebär att den övertar ansvaret för undervisningen i berörda moment utan att den stöder skolan i dess allmänna fostrande verksamhet.

I en artikel i tidskriften »Svensk polis» nr 12/1969 (»Lag och rätt» får starkare förankring) lämnas bl. a. den uppgiften att målsättningen för undervisningen enligt överläggningar mellan skolöverstyrelsen och rikspolisstyrelsen bör vara att för eleverna klargöra det vådliga och förkastliga i att begå brott samt ge eleverna en riktig uppfattning om polisens ställning och uppgift i samhället. Vidare anges att även föräldrarna till eleverna i årskurs 7 bör genom polisens medverkan och i samråd med skolan och dess föreningar informeras om syftet med denna laglydnadsfostran.

Frågan om rättsundervisningen i grundskolan har sålunda beaktats i såväl skolstadga som läroplan. Detta gäller också enligt nu gällande regler. Dessa omständigheter utgör dock ingen garanti för att ifrågavarande undervisning kommer till stånd i tillräcklig omfattning och att resultatet blir tillfredsställande ur samhällets synvinkel. Det förhållandet att undervisningen skall planeras och genomföras i samarbete med den lokala polismyndigheten och helst även med företrädare för socialvården och kriminalvården utgör ett praktiskt problem som i många fall torde vara mycket svårlöst. Det finns därför anledning att fråga sig i vilken utsträckning de i läroplanen uppställda målen verkligen nås. Det synes angeläget att erhålla bättre kännedom om dels elevernas kunskaper om gällande lag och dels deras egen spontana rättsuppfattning.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om

1. en undersökning om i vilken utsträckning representerer för polismyndighet, socialvård och kriminalvård medverkar i grundskolans rättsundervisning;

2. en utvärdering av den i grundskolan bedrivna rättsundervisningen;
3. en undersökning rörande elevernas faktiska rättsuppfattning.

Stockholm den 23 januari 1970

Gudmund Ernulf (fp)

G. Richardson (fp)

Nr 277

Av herr **Helén**, om *parlamentarisk sammansättning av 1968 års utbildningsutredning.*

(Lika lydande med motion nr 311 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 januari 1970

Gunnar Helén (fp)

Nr 278

Av herr **Lidgard** m. fl., *angående det obligatoriska medlemskapet i studentkår.*

(Lika lydande med motion nr 315 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 januari 1970

H. Bertil Lidgard (m)

Gunnar Wallmark (m)

Lars Schött (m)
